

Uchwała Nr 171/2025
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 20 marca 2025 r.

w sprawie wspólnego stanowiska Forum związków zawodowych, NSZZ „Solidarność” i Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych z dn. 25.10.2024 r. w sprawie podmiotowego wyłączenia obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne w stosunku do osób uczących się do 26 roku będących stroną umowy zlecenia

Po rozpatrzeniu, na wniosek Pani Marii Mrówczyńskiej Podsekretarz Stanu (pismo DSW- KS.070.1.2025.GS z dnia 26 lutego 2025 r.) dotyczący *wspólnego stanowiska Forum związków zawodowych, NSZZ „Solidarność” i Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych z dn. 25.10.2024 r. w sprawie podmiotowego wyłączenia obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne w stosunku do osób uczących się do 26 roku będących stroną umowy zlecenia*, Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego przedstawia następującą opinię.

1. Wspólne Stanowisko nie jest projektem aktu prawnego lecz dokumentem, który stanowić może impuls do dyskusji społecznej nad ważną i złożoną przez związki zawodowe propozycją podjęcia prac nad zmianą ustawy z dn. 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, a konkretnie art. 6 ust. 4. Artykuł ten stanowi o możliwości zwolnienia studentów i osób uczących się z do 26 roku życia z obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne, podejmujących pracę w formie umowy- zlecenia. Pomimo wstępnego charakteru Wspólnego Stanowiska Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeprowadziła w tej sprawie dyskusję.
2. Z jednej strony aktualnie brak jest wyraźnych i pilnych przesłanek uzasadniających podjęcie prac nad zmianą ustawy. Z drugiej strony wskazano też argumenty, odwołujące się do solidarności społecznej, za objęciem ubezpieczeniami społecznymi osób uczących się do 26 roku życia, świadczących pracę w formie umowy- zlecenia na powszechnych, ustawowych zasadach systemu ubezpieczeń społecznych.
3. We *Wspólnym Stanowisku* przedstawiono 4 powody likwidacji tego wyłączenia. Są one sformułowane bardzo ogólnikowo i mają one charakter opinii, niepopartej wynikami żadnej analizy, która mogłaby być podstawą do oceny skali wymienionych problemów, jak również wymiernych skutków likwidacji przedmiotowego wyłączenia. Z tego względu propozycję należy uznać za niewystarczająco uzasadnioną. Warto przypomnieć, że wszystkie umowy cywilnoprawne są rejestrowane w ZUS, a zatem analiza liczby tych umów, ich wartości, oraz wielkości potencjalnych przychodów ZUS i NFZ z tych umów, a także symulacja znaczenia ich oskładkowania dla przyszłej emerytury dzisiejszych uczniów i studentów jest możliwa.

4. We *Wspólnym Stanowisku* nie wzięto pod uwagę możliwości modyfikacji warunków stosowania zwolnienia, tak aby ograniczyć możliwość jego nadużywania, na przykład poprzez wprowadzenie limitu wynagrodzeń do wysokości którego można stosować zwolnienie. Na przykład przy zawieraniu umów o płatne praktyki absolwenckie obowiązuje limit odpowiadający dwukrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę. Należy zauważyć, że przepis w ustawie o systemie zabezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 otwiera tylko możliwość zastosowania wyłączenia obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne w stosunku do osób uczących się do 26 roku życia będących stroną umowy zlecenia, ale nie jest obligatoryjny. Młody pracownik ma możliwość swobodnego zadeklarowania czy pracodawca ma mu potrącać składki na ubezpieczenie. Należy też zauważyć, że ustawa zawiera oprócz tego inne wyłączenia, dotyczące osób zatrudnionych ale niebędących uczniami lub studentami.
5. Wskazane byłoby, żeby w przedmiotowej sprawie poznać opinię ZNP, którego nie ma wśród sygnatariuszy *Wspólnego Stanowiska*, oraz stanowisko organizacji pracodawców.
6. Kwestie ewentualnej likwidacji wyłączenia obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne osób uczących się, w tym studentów, do 26 roku życia, będących stroną umowy- zlecenia należy rozpatrywać w szerszym kontekście, całokształtu mechanizmu funkcjonowania rynku pracy i narzędzi jego kształtowania. Takiej analizy we *Wspólnym stanowisku* brakuje. Nie ma w nim podstawowych informacji o „skali problemu” (skali sytuacji): liczby studentów świadczących pracę na umowę-zlecenia, symulacji i antycypacji skutków proponowanej likwidacji zwolnienia dla przedsiębiorców na „dzień dzisiejszy”, dla studentów – zleceniobiorców, zarówno „na dzisiaj” jak i „na jutro”. Precyzyjna analiza w tych przekrojach powinna umożliwić odpowiedź na pytanie o konsekwencje dla sytuacji finansowej firm po ewentualnej likwidacji, strategii postępowania przedsiębiorców wobec zatrudniania studentów, mechanizmu przerzucania wzrostu kosztów pracy na pracobiorców w formie umowy- zlecenia oraz deklaracje studentów odnośnie do aktywności na rynku pracy i jej zakresu, i form po likwidacji zwolnienia. Jest to zasadniczy postulat pod adresem *Wspólnego Stanowiska* central związkowych.

Uchwałę otrzymuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Marcin Pałys